

**PROGRAM DZIAŁANIA KSIĄŻNICY PODLASKIEJ IM. ŁUKASZA
GÓRNICKIEGO W BIAŁYMSTOKU NA OKRES
4 MAJA 2016 – 3 MAJA 2021**

Program działania Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku na lata 2016-2021 zakłada równomierny rozwój na wszystkich polach aktywności instytucji z położeniem akcentu na rozwój tych dziedzin, które zwiększą rolę tej jednostki kultury w obszarach promowania i edukacji w zakresie czytelnictwa, wzbogacania zbiorów – zwłaszcza dotyczących województwa podlaskiego i pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego, rozwinięcia badań naukowych z dziedziny literatury, historii regionu i kultury – także tej związanej z funkcjonowaniem mniejszości narodowych i religijnych. Celem tych działań ma być spełnienie oczekiwań społecznych i uczynienie z Książnicy instytucji wiodącej w województwie podlaskim w zakresie zgodnym z jej działalnością statutową i potwierdzenie istotnego statusu w systemie ochrony dziedzictwa kulturowego regionu i kraju.

Planując poszczególne aspekty dalszej działalności Książnicy i warunki organizacyjne instytucji należy położyć nacisk na takie kierunki działania, jak:

- nasilenie i urozmaicenie działań promujących czytelnictwo, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i studentów oraz promujących samą instytucję, jej edukacyjną i kulturotwórczą rolę;

- kontynuowanie ważnych i cieszących się dużą renomą inicjatyw typu „środki literackie”, organizowanie konferencji naukowych, wydawanie periodyków („Bibliotekarz” i „Epea”);

- systematyczne powiększanie zbiorów – zarówno pozycji książkowych (książki tradycyjnej, mówionej, e-book), jak i dokumentów życia społeczno-gospodarczego oraz dokumentów związanych z twórcami regionalnymi;

- rozwijanie i upowszechnianie działalności naukowej w zakresie literaturoznawstwa, bibliotekoznawstwa, historii regionalnej, opracowanie i publikacja prac naukowych, bibliografii regionalnej;

- ochrona zbiorów, dalsza ich digitalizacja i udostępnianie w ramach Biblioteki Cyfrowej;

- ułatwianie dostępu zbiorów na miejscu i w drodze wypożyczeń w celu zapewnienia swobodnego dostępu do wiedzy i informacji m.in. poprzez bieżącą analizę i dostosowanie godzin pracy do potrzeb Czytelników;

- wsparcie merytoryczne dla bibliotek funkcjonujących na terenie woj. podlaskiego, realizacja porozumień z Urzędem Miejskim w Białymstoku i Starostem Powiatowym w Białymstoku;

- tworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału ludzkiego i materialnego instytucji;

- realizacja zaplanowanych remontów i ewentualnych inwestycji;

- poprawę warunków pracy i płacy pracowników, doskonalenie zawodowe pracowników, przejrzysty system oceny pracowników.

GROMADZENIE I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Jedną z głównych funkcji Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego jako biblioteki wojewódzkiej jest zaspokajanie potrzeb regionalnej społeczności w dziedzinie gromadzenia, opracowywania i ochrony zbiorów zgodnie z obowiązującymi przepisami – zwłaszcza tych dotyczących wiedzy o regionie.

Zasoby Książnicy rosną z roku na rok. Na mocy ustawy z dn. 7.11.1996 r. o obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym Książnica Podlaska znajduje się w gronie 16 bibliotek w Polsce uprawnionych do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego. Jest to bardzo ważny przywilej, jednak nie może być on głównym i najważniejszym źródłem gromadzenia zbiorów bibliecznych. Należy dołożyć wszelkich starań, żeby zwiększyć zakup nowych pozycji. W tym celu należy ubiegać się o dotacje celowe w samorządach, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, należy pilnie monitorować i aplikować do wszelkiego rodzaju programów i konkursów na środki na zakup książek.

Przy staraniach o dotacje celowe i inne źródła pozyskiwania środków na nabywanie nowych pozycji postaram się działać dwutorowo. Po pierwsze zwiększyć zakupy aktualnie wydawanych książek, e-booków i audiobooków, które zasiląby zarówno wypożyczalnię główną, jak i białostockie filie biblieczne. W tych ostatnich jest zdecydowanie zbyt mała oferta dla Czytelników, zwłaszcza jeśli chodzi o nowości wydawnicze z zakresu literatury.

Po drugie należałoby podjąć starania o wzbogacanie kolekcji starodruków, które stanowią o prestiżu jednostki. Przy odpowiednim nagłośnieniu potrzeb być może więcej niż obecnie pozycji uda się pozyskać dzięki darczyńcom. Należy pobudzać osoby prywatne, stowarzyszenia czy firmy do bezpłatnego przekazywania książek. Dołożę również wszelkich starań, żeby w ramach budżetu, jakim dysponuje placówka, wygospodarować więcej środków na ich nabywanie.

W trakcie planowania zakupów pamiętać będę o wzbogacaniu zasobów pozycji książkowych dotyczących regionu oraz pozycji książkowych wydanych w językach mniejszości narodowych mieszkających w województwie podlaskich: języku białoruskim, litewskim i ukraińskim, pozycji dotyczących podlaskich Romów czy Tatarów. Bogate zbiory z tej dziedziny mogą przyciągnąć do Książnicy naukowców z całej Polski. W tym celu planuję nawiązanie współpracy z organizacjami zrzeszającymi przedstawicieli mniejszości narodowych, zwłaszcza tymi stowarzyszeniami, które działają w obszarze kultury i zajmują się promocją czytelnictwa w swoich narodowych językach czy też opracowują własne wydawnictwa.

Zintensyfikuję starania o pozyskanie rękopisów, notatek i innych zapisów działań artystycznych regionalnych twórców w celu rozbudowania zbiorów specjalnych z myślą o utworzeniu w przyszłości, w miarę posiadanych środków, Archiwum Pisarzy. Będę również dbała o wzbogacenie zbiorów dokumentujących życie społeczno-gospodarcze regionu, które w przyszłości mogą posłużyć badaczom do wszelkiego rodzaju analiz oraz publikacji książkowych. W tym celu nawiążę kontakty z różnego rodzaju instytucjami, fundacjami itp.

Uważam, że wzbogacanie zbiorów i zwiększenie zakupów jest najtrudniejszym zadaniem stojącym przed Książnicą z uwagi na konieczność pozyskania i wygospodarowania środków na ten cel. Zdaję sobie sprawę, że możliwości w tym względzie są ograniczone. Dlatego nie wykluczam np. organizowania społecznych akcji pod przykładowym hasłem „Podziel się książką” adresowanych do potencjalnych darczyńców, co może przyczynić się do wzbogacenia zasobów filii bibliecznych. Podejmę również próby nakłonienia białostockiego samorządu do zwiększenia nakładu finansowego na zakup książek, głównie do filii bibliecznych. Spełniają one bowiem szczególnie ważną rolę w środowiskach lokalnych udostępniając książki emerytom, rencistom i osobom ubogim, dla których nawet zakup biletu

autobusowego komunikacji miejskiej żeby dojechać do głównej wypożyczalni stanowi zbyt duży wydatek.

Jeśli chodzi o udostępnianie zbiorów planuję regularne monitorowanie aktualnych potrzeb społecznych w zakresie czytelnictwa. Jeżeli z rozmów z przedstawicielami uczelni wyższych funkcjonujących w województwie podlaskim wynikać będzie, że istnieje potrzeba wydłużenia godzin pracy czytelnicy w określonych miesiącach (np. przed i w czasie sesji egzaminacyjnej), zostanie to zrobione. Jeżeli zaistnieje potrzeba udostępnienia czytelnicy w niedziele, również należy zaspokoić tę potrzebę. Podobnie z godzinami pracy w białostockich filiach bibliotecznych – należy monitorować potrzeby, zbierać sygnały od Czytelników i dostosowywać godziny pracy do ich potrzeb. Z danych statystycznych wynika, że średnio w roku Książnica dokonuje ok. 900 tys. udostępnień. Trudno określić, jak zmiana lokalizacji i przejściowe trudności spowodowane przeprowadzką wpłyną na te wyniki, postaram się jednak by w dłuższej perspektywie poprzez promocję i ułatwienia dostępu do zbiorów poprawić te wyniki, zwłaszcza, że warunki dostępu do książek poprawiły się.

Z myślą o oczekiwaniach odbiorców będę również dbała o powiększanie zbiorów audiobooków oraz o dalsze ułatwianie dostępu do zbiorów Książnicy osobom niepełnosprawnym. Będę monitorowała potrzeby w zakresie dowozu książek dla osób obłożnie chorych i rozwijała te działania jeśli okaże się, że zapotrzebowanie społeczne w tym zakresie rośnie.

Będę kontynuowała udział Książnicy w projekcie Biblioteka Cyfrowa. Niewątpliwie udałoby się zintensyfikować prace związane z digitalizacją w przypadku uzyskania środków na ten cel z konkursów i projektów ogłaszanych przez instytucje centralne. Główny kierunek prac to digitalizacja zbiorów o szczególnym znaczeniu dla kraju, regionu i lokalnej społeczności (książki, czasopisma, zbiory specjalne). Umieszczanie wybranych materiałów w Bibliotece Cyfrowej zwiększą dostępność tych pozycji dla Czytelnika.

Digitalizacja zbiorów intensywnie eksploatowanych spowoduje też ich ochronę i zachowanie dziedzictwa narodowego dla dalszych pokoleń. Będę również kontynuowała starania o pozyskanie skanów wybranych publikacji związanych z województwem podlaskim znajdujących się w innych bibliotekach w Polsce z myślą o studentach i pracownikach naukowych. Będę również kontynuowała prace nad ulepszeniem i rozbudowaniem portalu internetowego i platformy wypożyczeń/zamówień.

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-NAUKOWA I WYDAWNICZA

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego posiada status biblioteki naukowej, zatem do jej obowiązków i przywilejów należy udostępnianie materiałów do celów badawczych oraz samodzielne prowadzenie takich badań. Zważywszy na fakt, że znacząca część zbiorów ma charakter humanistyczny i socjologiczny będę je kontynuowała i rozwijała współpracę z Uniwersytetem w Białymstoku. Wspólne projekty badawcze, wydawnictwa czy konferencje naukowe przyczynią się niewątpliwie do zwiększenia dorobku naukowego zarówno Książnicy, jak i uczelni. Pogłębię istniejącą współpracę z Instytutem Filologii Polskiej, dołożę starań żeby zorganizować wspólny festiwal literacki, będę również kontynuować współdziałanie z Wydziałem Historyczno-Socjologicznym. Zainicjuję rozmowy o ewentualnej stałej działalności dydaktycznej – np. zajęciach w Książnicy w ramach wybranych specjalizacji Wydziału Filologicznego czy Wydziału Historyczno-Socjologicznego, na co stan kadrowy pracowników naukowych w Książnicy w pełni pozwala, jednak do realizacji tego pomysłu niezbędna jest akceptacja i zaangażowanie uczelni.

W świetle wcześniej poruszonego tematu wzbogacania zasobów w językach litewskim, białoruskim, ukraińskim postaram się nawiązać również współpracę z Katedrą Kultury Białoruskiej i Instytutem Filologii Wschodniosłowiańskiej. Dołożę również starań

do nawiązania współpracy także z innymi białostockimi uczelniami – Politechniką Białostocką oraz Uniwersytetem Medycznym. Być może uda nam się znaleźć wspólne obszary działalności.

Będę kontynuować i rozwijać współpracę z tymi bibliotekami na Białorusi, Litwie czy Ukrainie, z którymi współpraca została podjęta oraz postaram się nawiązać współpracę z nowymi placówkami. Kolejnym sposobem rozszerzenia potencjału naukowego Książnicy jest umiędzynarodowienie badań, zatem zaproszę do współpracy uczelnie ze Wschodu. Będę dążyła do zawarcia trwałych porozumień i podjęcia wspólnych inicjatyw naukowych z ośrodkami akademickimi oraz bibliotekami naukowymi na Białorusi, Litwie czy Ukrainie.

Będę również rozwijać działalność Książnicy na płaszczyźnie badań naukowych dotyczących bibliotekoznawstwa. Ważnym elementem będą również spotkania i wymiana doświadczeń i wiedzy merytorycznej z tej dziedziny pomiędzy pracownikami merytorycznymi Książnicy i innymi placówkami z terenu Polski.

Zamierzam kontynuować dotychczasową działalność wydawniczą Książnicy – periodyki takie jak „Bibliotekarz” i „Epea”, seria „Folia Bibliothecalia” cieszą się dobrą opinią, mają swoich stałych odbiorców, podobnie jak inne pozycje z dziedziny nauki i literaturze i szeroko rozumianej socjologii. Do marca 2017 roku w Książnicy będzie również kontynuowany projekt „Naukowa edycja krytyczna pism rozproszonych Zygmunta Glogera w trzech tomach” według umowy zawartej z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zamierzam przyrzeć się dokładnie i przeanalizować możliwości i realia finansowe wewnętrznego wydawnictwa Książnicy i jeśli pojawią się takie możliwości postaram się wyjść z ofertą wydawniczą na zewnątrz, np. do innych instytucji kultury, osób prawnych i osób fizycznych. Biblioteka ma ograniczone przez ustawodawcę możliwości osiągania dochodów własnych. Działalność wydawnicza oraz wynajem pomieszczeń w nowej siedzibie może okazać się sposobem na ich zwiększenie.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I PROMOCJA CZYTELNICTWA

W latach 2016-2021 Książnica musi zintensyfikować prowadzone działania promocyjne wzbogacając je nowymi formami. Należy zwłaszcza zwiększyć liczbę działań edukacyjno-promocyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i studentów.

Szeroko rozumiana działalność edukacyjna jest jednym z podstawowych obszarów działalności Książnicy Podlaskiej. Rocznie planuję organizację minimum 250 lekcji i wycieczek bibliotecznych (w głównej siedzibie Książnicy Podlaskiej oraz filiach bibliotecznych), dołożę wszelkich starań, żeby tych wydarzeń było jak najwięcej. W szczególności postaram się nawiązać kontakt ze szkołami spoza Białegostoku i zaproponować wizyty w głównej siedzibie Książnicy i udział w lekcjach bibliotecznych podczas organizowanych wycieczek do Białegostoku.

Promocja czytelnictwa jest statutowym i ustawowym zadaniem Książnicy, dlatego też dołożę wszelkich starań żeby zwiększyć zakres działalności placówki w tym względzie i uczynić z niej instytucję wiodącą w regionie w tej dziedzinie. Będę kontynuowała wcześniejsze projekty – „Letnie czytanie”, „Środy literackie”, „Tydzień bibliotek” czy „Baśniowe wakacje”, spotkania organizowane z okazji obchodów rocznic narodowych i historycznych (wykłady czy seminaria upowszechniające badania regionalne. Będę kontynuowała projekt dotyczący organizacji Dyskusyjnych Klubów Książki (instytucja zarządzająca – Instytut Książki). Zamierzam też zwiększyć aktywność placówki w corocznej akcji „Narodowe czytanie” czy podczas obchodów Światowego dnia książki. Będę pamiętać również o seniorach – nawiążą kontakty z Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz organizatorami programu 50+.

Dołożę wszelkich starań żeby zaangażować regionalne środki masowego przekazu do działań na rzecz promocji czytelnictwa. Jednym z pomysłów jest zaproponowanie stałej współpracy Radiu Białystok S.A. – publicznej rozgłośni regionalnej w celu realizacji cyklu spotkań pt. Kawiarenka literacka. W przeszłości taka audycja ukazywała się już na antenie radia, a rozmowa toczyła się w radiowym studiu. Planuję zorganizowanie debat o książkach z udziałem Czytelników w siedzibie Książnicy i umożliwić ich rejestrację na potrzeby emisji radiowej. Innym pomysłem jest zaangażowanie regionalnej prasy w konkursy promujące czytelnictwo.

Niezbędna jest dalsza praca i rozwijanie fan page'a Książnicy na portalu społecznościowym Facebook. Będę go wykorzystywała zarówno do promocji czytelnictwa (np. informacji o nowych pozycjach książkowych dostępnych w wypożyczalni, informowaniu o planowanych spotkaniach z autorami itp.) ale też do budowania społeczności skupionej wokół Książnicy. Nowe media zostaną również wykorzystane do promocji samej instytucji jako najważniejszej placówki w woj. podlaskim zajmującej się ochroną dziedzictwa narodowego i edukacji w zakresie literatury i bibliotekoznawstwa.

Zainicjuję spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających w dziedzinie kultury i zaproponuję im współpracę. Jeżeli przyjmą ofertę nie widzę przeciwwskazań, żeby wspólnie aplikować o środki w różnego rodzaju projektach i wspólną organizację części wydarzeń. Zaproponuję również uczestnictwo Książnicy w przyszłorocznych Targach książki i towarzyszących im wydarzeniach. Spotkania autorskie z pisarzami mogłyby odbywać się w siedzibie Książnicy, podobnie jak spotkania autorskie realizowane w ramach różnych festiwali literackich organizowanych przez inne stowarzyszenia czy fundacje działające w obszarze kultury, a konkretnie literatury i czytelnictwa.

Powołam Radę Naukową – ciało, którego utworzenie przewiduje statut Książnicy. W skład Rady wejdą przedstawiciele środowisk naukowych, organizacji pozarządowych czy autorytety z różnych środowisk związanych z literaturą i czytelnictwem. Rozpoczęcie działania Rady planuję na jesień 2016 roku (po rozpoczęciu roku akademickiego). Liczę na cenne uwagi co do określania kierunków rozwoju tej jednostki kultury pochodzące z różnych środowisk i określające zróżnicowane oczekiwania tychże środowisk. Przy pomocy tego organu opinio-doradczego zamierzam także kształtować opinię o Książnicy jako instytucji otwartej, przyjaznej, nowoczesnej.

Powołam również Radę Młodzieżową, której zadaniem będzie opiniowanie i doradztwo w zakresie zaspokajania potrzeb, edukacji i promocji czytelnictwa wśród młodzieży i studentów. Liczę na to, że członkowie tej Rady wskażą kierunek działań oraz zaopiniują pomysły kadry Książnicy dotyczące programów adresowanych do młodzieży. W obecnej siedzibie Książnicy do niedawna mieściła się siedziba biblioteki uniwersyteckiej. W tej chwili zbiory tejże biblioteki zostały rozmieszczone po wydziałach, uczelnia dopiero planuje budowę nowej siedziby biblioteki uniwersyteckiej. Należy wykorzystać ten fakt, przyzwyczajenie studentów do lokalizacji biblioteki i czytelnictwa przy ul. M. Skłodowskiej-Curie i zatrzymać ich w Książnicy. Udostępnienie przestrzeni do działalności Młodzieżowej Rady z pewnością to ułatwi. Powołanie Rady planuję w roku akademickim 2016/2017.

ZARZĄDZANIE I SPRAWY PRACOWNICZE

Dotychczasowa struktura i regulamin organizacyjny Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku jest dokumentem przejrzystym jasno precyzującym podział kompetencji pomiędzy poszczególne działy i komórki. W latach 2016-2021 niezbędny jednak będzie przegląd struktury organizacyjnej i ewentualne nowe zdefiniowanie i podział

kompetencji pomiędzy poszczególne wydziały w celu realizacji przedstawionych w tym dokumencie zamierzeń. Wynika to nie tylko z zaplanowanych na wspomniane lata działań i dostosowanie struktury do ich realizacji, lecz także z konieczności analizy funkcjonowania placówki w nowej siedzibie.

W drugiej połowie 2016 roku zamierzam w Dziale Promocji powołać rzecznika prasowego, który byłby odpowiedzialny za komunikację zewnętrzną, kontakty z mediami i współpracowałby z innymi pracownikami z działu promocji. Przy czym nie widzę potrzeby tworzenia w tym celu dodatkowego etatu lecz powierzenie określonych obowiązków jednemu z pracowników zajmujących się promocją.

Będę kontynuowała działania zmierzające do podnoszenia kwalifikacji pracowników. Ze sprawami kadrowymi ściśle wiąże się sytuacja placowa pracowników. Pracownicy jednostek kultury osiągają niski poziom dochodów realnych. Zamierzam ubiegać się u Organizatora o poprawę wynagrodzeń pracowników merytorycznych biblioteki, gdyż średnie zarobki tej grupy zawodowej pracującej w Książnicy są w mojej ocenie zbyt niskie. Dołożę również starań o poprawę warunków pracy i życzliwą atmosferę w pracy, równe traktowanie pracowników a także konstruktywną współpracę ze związkami zawodowymi, opartą na wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Będę przeciwdziałać wszelkim przejawom mobbingu czy jakimkolwiek przejawom dyskryminacji ze względu na narodowość, wyznanie, wiek czy płeć.

ZADANIA REMONTOWO-INWESTYCYJNE

Na rok 2016 nie zaplanowano żadnych remontów w filiach bibliotecznych. W kolejnych latach remonty te będą planowane w miarę pojawiających się potrzeb i w niezbędnym zakresie. Zrealizuję zaplanowane na 2016 rok inwestycje związane z zaplanowanym utworzeniem nowej filii bibliotecznej na osiedlu TBS w Białymstoku (te, których dotychczas nie zrealizowano, a zaplanowano).

W kolejnych latach będę na bieżąco śledziła w jakim stopniu rozmieszczenie filii bibliotecznych spełnia zapotrzebowania społeczne w dziedzinie Czytelnictwa. Z uwagi na fakt, że w lutym 2016 r. Książnica przeprowadziła się do nowej siedziby ewentualne remonty w najbliższych latach będą wynikały głównie z potrzeb dostosowania pomieszczeń do funkcjonowania placówki. Niezbędna będzie również sukcesywna odnowa wyposażenia zamortyzowanego sprzętu komputerowego, floty samochodowej i innych elementów majątku trwałego. Nakładów finansowych będzie również wymagała niezbędna rozbudowa infrastruktury komputerowej.

W celu realizacji przedstawionych zamierzeń, oprócz wsparcia ze strony Organizatora Książnica Podlaska będzie aplikowała we wszelkich możliwych programach wsparcia, jak to niejednokrotnie czyniła dotychczas. Będę wnioskować o wsparcie finansowe do różnych fundacji i funduszy a także do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Biblioteki Narodowej, Instytutu Książki.

Przedstawione zamierzenia Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku na lata 2016-2021 powinny zaowocować szeregiem konkretnych rezultatów – otwarciem instytucji na różnorodne środowiska, zwiększeniem jej renomy w gronie instytucji kultury, przyciągnięciem do placówki większej liczby młodych osób oraz łatwiejszym dostępem do książek dla mieszkańców Białegostoku, studentów czy pracowników naukowych.